

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فضایل ماه رجب

۱. با سپری شدن ماه محرم انسان از امنیتی که خداوند متعال در ماه‌های حرام قرار داده بود خارج می‌شود و آن امنیت از او گرفته می‌شود. لذا با داخل شدن در ماه رجب، خدا بر انسان منت می‌گذارد و آن امنیتی را که از او گرفته است را به او بر می‌گرداند و در حمایت و حرمتی که از آن خارج شده بود داخل می‌کند. پس مؤمن باید در شب اول ماه رجب به این نعمت بزرگ پروردگار اعتراف و بی‌توقع شکرگزاری کند.

۲. از آن جا که ماه‌های حرام در جاهلیت و اسلام مقتضی ترک مخاصمه و کار حرام هستند، چگونه انسان در این ماه‌ها ظلم و نزاع به بندگان همچون خود را روا نمی‌دارد ولی نسبت به مولا، مالک و صاحب اختیار خود بی‌ادبی و تمرد می‌کند؟ پس باید مواظبت کند که در این ماه‌های حرام، حرمت این اوقات را نگه دارد و هتک حرمت نکند.

۳. در روایتی از رسول خدا ﷺ نقل شده است که خداوند متعال در آسمان هفتم فرشته‌ای را گماشته است که او را «الداعی» می‌گویند. هنگامی که ماه رجب فرا می‌رسد، این فرشته در تمام شب‌های ماه تا صبح ندا می‌دهد: «طوبی للذاکرین، طوبی للطاعین و يقول الله تعالی: انا جلیس من جالسینی و مطیع من اطاعنی و غافر من استغفرنی الشهر شهری و العبد عبدی و الرحمة رحمتی فمن دعانی فی هذا الشهر اُجبتہ و من سألنی أعطیتہ و من استهدانی هدیتہ و جعلت هذا الشهر حبلاً بینی و بین عبادی فمن اعتمص به وصل إلي»

اعمال مشترک تمام شب‌های ماه رجب

۱. اهتمام و روی آوردن به اعمال ماه رجب با عقل و دل.
۲. نماز هر شب.

از رسول خدا ﷺ نقل شده است: کسی که در ماه رجب شصت رکعت نماز (در هر شب دو رکعت) بگذارد و در هر رکعتی یک مرتبه «فاتحة الكتاب» و سه مرتبه «قل یا ایها الکافرون» و یک مرتبه «قل هو الله أحد» بخواند، و پس از سلام دست به دعا بردارد و بگوید: «لا إله إلا الله وحده لا شریک له، له الملك و له الحمد یحیی و یمیت و هو حی لا یموت بیده الخیر و هو علی کل شیء قدید و إلیه المصیر و لا حول و لا قوة إلا بالله العلی العظیم اللهم صل علی محمد و علی آل محمد النبی الامی و آله» و دستانش را بر صورتش بکشد، پروردگار سبحان دعایش را مستجاب کرده و ثواب شصت حج و شصت عمره به او عطا می‌کند.

در روایتی از رسول الله ﷺ آمده است: حد اقل در یکی از شب‌های ماه رجب این نماز خوانده شود: ده رکعت (به صورت دو رکعتی) که در هر رکعت یک مرتبه «فاتحة الكتاب» و «قل یا ایها الکافرون» و سه مرتبه «قل هو الله أحد»

در روایتی از رسول الله ﷺ آمده است: حد اقل در یکی از شب‌های ماه رجب این نماز خوانده شود: دو رکعت نماز که در هر رکعت پس از حمد، صد مرتبه «قل هو الله أحد» خوانده شود.
۳. ذکر: مستحب است که در هر شب از شب‌های ماه رجب ذکر «لا إله إلا الله» هزار مرتبه گفته شود.

تذکر

تمام آن چه در روایات به عنوان ثواب عبادات این ماه ذکر شده مشروط به اخلاص است و از جمله‌ی اخلاص آن است که قصد مؤمن از انجام عبادتش تنها رسیدن به این ثواب‌ها و نعمت‌های بهشتی نباشد، بلکه عبودیت و بندگی «رب الأرباب» باشد؛ چرا که شایسته‌ی پرستش صاحبان خرد و معرفت است و این گونه اخلاص گردنه‌ای است که عبور کردن به سلامت از آن بسیار دشوار است. و شرط دیگر آن است که هرگز نسبت به عملت عجب نوزری و بر اعمال خود تکیه نکنی!

اعمال وارده برای اولین پنج‌شنبه و اولین جمعه ماه رجب

بدان که مقتضای احتیاط در انجام عبادات برای درک سعادت آن است که اعمال اولین شب جمعه‌ی ماه از اعمال شب اول ذکر شود؛ چرا که ممکن است شب اول ماه شب جمعه باشد. در این صورت عمل به احتیاط شده است.

در روایتی از رسول خدا ﷺ آمده است: هرگز از اولین شب جمعه‌ی ماه رجب غفلت نکنید؛ چرا که آن شبی است که ملائکه آن را «لیلة الرغائب» می‌نامند و آن شبی است که چون ثلث اول آن سپری شود، هیچ فرشته‌ای در آسمان‌ها و زمین باقی نمی‌ماند مگر آن که در اطراف کعبه جمع می‌شوند و خداوند متعال به آنان نظر می‌افکند و به آن‌ها می‌فرماید: ای ملائکه‌ی من! هر چه می‌خواهید از من بخواهید. ملائکه می‌گویند: پروردگارا! حاجت ما آن است که روزه داران در ماه رجب را مورد مغفرت قرار دهی؛ پس خداوند متعال می‌فرماید: آنان را مورد مغفرت خود قرار دادم. سپس رسول خدا ﷺ فرمود: هر کس روز پنج‌شنبه یا اولین پنج‌شنبه از ماه رجب را روزه بگیرد و پس از نماز عشاء تا آخر ثلث اول شب ده رکعت نماز بگذارد (به صورت دو رکعتی) و در هر رکعتی یک مرتبه «فاتحة الكتاب» و سه مرتبه «إنا أنزلناه فی لیلة القدر» و دوازده مرتبه «قل هو الله أحد» بخواند و پس از سلام، هفتاد مرتبه به این صورت صلوات بفرستد: «اللهم صل علی محمد النبی الامی [الهاشمی] و علی آله» سپس به سجده رود و هفتاد مرتبه در سجده بگوید: «سبوح قدوس رب الملائكة و الروح» و چون سر از رکوع بردارد بگوید: «رب اغفر و ارحم و تجاوز عما تعلم إنک أنت العلی الأعظم» و این سجده را به همین صورت مجدداً تکرار کند، و در سجده‌ی خود حاجاتش را طلب کند، برآورده می‌شود.

اعمال شب اول ماه رجب

۱. احیا گرفتن: در روایات زیادی بر احیا گرفتن شب اول با عبادت تأکید شده است و آمده است که شب اول رجب یکی از چهار شبی است که در طی سال شایسته است که با عبادت و مراقبه احیا گرفته شود.

۲. دعا‌های هنگام دیدن هلال ماه رجب:

در روایتی از رسول خدا ﷺ آمده است که آن بزرگوار این دعا را می‌خواند: «اللهم أهله علينا بالأمن والإيمان والسلامة والإسلام ربي وربك الله عز وجل»

در روایتی دیگر نقل شده است که وقتی حضرت هلال ماه رجب را می‌دید، می‌فرمود: «اللهم بارک لنا فی رجب و شعبان و بلغنا شهر رمضان و أعنا علی الصیام و القیام و حفظ اللسان و غصّ البصر و لا تجعل حظنا منه الجوع و العطش»

در روایتی نقل شده است که رسول خدا ﷺ هنگامی که هلال ماه رجب را می‌دید، سه بار تکبیر می‌گفت سپس می‌فرمود: «الحمد لله الذی أذهب شهر کذا و جاء بشهر کذا»

۳. تلاوت سوره‌ی حمد: مستحب است هنگام رؤیت هلال هفت با سوره‌ی مبارکه‌ی حمد تلاوت شود که موجب سلامتی از چشم‌درد در این ماه است.

۴. غسل در شب اول و وسط و آخر ماه: در روایتی از رسول خدا ﷺ آمده است: اگر کسی ماه رجب را درک کند و در اول و وسط و آخر آن غسل کند، از گناهانش همچون روزی که از مادر متولد شده است پاک می‌شود.

۵. دعای پس از نماز عشاء: خواندن این دعای منقول از امام صادق (علیه السلام) در شب اول ماه رجب بعد از نماز عشاء: «اللهم إني أسألك بأنك ملِك و أنك علی کل شیء مقتدر [قدیر] و أنك ما تشاء من أمر یکن اللهم إني أتوجه إليك بنبيك محمد ﷺ نبي الرحمة صلواتك عليه و آله یا محمد یا رسول الله إني أتوجه إلى الله ربی و ربک لینجح بک طلبتی اللهم بنبيک محمد و بالأئمة من أهل بيته أنجح طلبتی ثم تسأل حوائجک [حاجتک]»

۶. نماز شب اول:

ده رکعت است که به صورت دو رکعتی خوانده می‌شود که در هر رکعتی یک بار سوره‌ی حمد و صد بار سوره‌ی توحید خوانده شود و هفتاد مرتبه این استغفار خوانده شود.

«اللهم إني أستغفرک لما تبت إلیک منه ثم عدتُ فیهِ و أستغفرک لما أعطیتک من نفسی ثم لم أف لک به و أستغفرک لما أردت به وجهک الکریم و خالطه ما لیس لک و أستغفرک للذنوب التي قویت علیها بنعمتک و سترک و أستغفرک للذنوب التي بارزتک بها دون خلقک و أستغفرک لكل ذنب أذنبت و لكل سوء عملت و أستغفر الله الذی لا إله إلا هو الحي القيوم ذو الجلال و الإکرام غافر الذنب و قابل التوب استغفار من لا یملک لنفسه نفعاً و لا ضراً و لا موتاً و حیاة و لا نشوراً إلا ما شاء الله و تقول بعد ذلك سبحانک بما تعلم و لا أعلم و سبحانک بما تبلغه أحكامک و لا أبلغه و سبحانک بما أنت مستحقه و لا یبلغه الحيوان [الحيوان] من خلقک و سبحانک بالتسبیح الذی یوجب عفوک و رضاک و سبحانک بالتسبیح الذی لم تطلع علیه أحدا من خلقک و سبحانک بعلمک فی خلقک کلهم و لو علمتني أكثر من هذا لقلتہ اللهم لا خراب علی ما عمرت و لا فقر علی ما أغنیته و لا خوف علی ما أمنت [من أمنت] و أنا بین یدیک و أنت عالم بحاجتی فاغضها یا أرحم الراحمین اللهم یا رافع السماء فی الهواء و کابس الأرض علی الماء و منبت الخضره بما لا یری صل علی محمد و علی آل محمد و افعَل بی ما أنت أهله و لا تفعل بی ما أنا أهله یا أرحم الراحمین اللهم إني عبدک و ابن عبدک ناصیتی

بیدک ماض فی حکمک عدل فی قضاؤک أسألك بکل اسم هو لک سمیت به نفسک أو أنزلته فی کتابک أو علمته أحدا من خلقک أن تجعل القرآن ربيع قلبی و جلاء حزنی و ذهاب همی و غمی اللهم رحمتک أرجو یا الله یا رحمان یا رحیم یا ذا الجلال و الإکرام اللهم خشعت الأصوات لک و ضلت الأحلام فیک و ضاقت الأشياء دونک و ملأ کل شیء نورک و وجل کل شیء منک و هرب کل شیء إلیک و توکل کل شیء علیک و أنت الرفیع فی جلالک و أنت البهی فی جمالک و أنت العظیم فی قدرتک و أنت الذی لا یؤدک شیء و أنت العلی العظیم اللهم یا غافر زلتی و یا قاضی حاجتی و یا مفرج کربتی و یا ولی نعمتی أعطنی مسألتي لا إله إلا أنت أصبحت و أمسیت علی عهدک و وعدک ما استطعت أعوذ بک من سیئات أعمالی و أستغفرک من الذنوب التي لا یغفرها غیرک فاغفر لی و ارحمنی برحمتک یا أرحم الراحمین یا من هو فی علوه دان و فی دنوه عال و فی إشراقه منیر و فی سلطانه عزیز ائنتی برزق من عندک و لا تجعل لأحد علی فیهِ منة و لا لک فی الآخرة علی تبعه إنک أرحم الراحمین اللهم إني أعوذ بک من الحریق و السریق [و الثریق] و الهدم و الردم و أن أقتل فی سبیلک مدبراً أو أموت لدیغاً اللهم إني أسألك بأنک ملک و أنك علی کل شیء مقتدر و ما تشاء من أمر یكون أن تصلی علی محمد و علی آل محمد و أن تفرج عني و تکشف ضری و تبلغنی امنیتی و تسهل لی محبتی [محنتی] و تیسر لی إرادتی و توصلنی إلی بغیتی سریعاً عاجلاً و تجمع لی خیر الدنیا و الآخرة برحمتک یا أرحم الراحمین»

و پس از این دعا هزار مرتبه ذکر «لا إله إلا الله» تکرار شود.

۷. سی رکعت نماز: در هر رکعت یک مرتبه حمد و یک مرتبه «قل یا أيها الکافرون» و سه مرتبه «قل هو الله أحد» (تا یک سال نام او در مصلین نوشته خواهد شد و از نفاق ایمن خواهد بود).

۸. بیست رکعت نماز بعد از نماز مغرب: در هر رکعت یک مرتبه «فاتحة الكتاب» و یک مرتبه «قل هو الله أحد»؛ (حفظ و الله فی نفسه و أهله و ماله و ولده و أجیر من عذاب القبر و جاز علی الصراط کالبرق الخاطف من غیر حساب)

۹. دو رکعت نماز بعد از نماز عشاء: در رکعت اول یک مرتبه «فاتحة الكتاب» و یک مرتبه «ألم نشرح» و سه مرتبه «قل هو الله أحد» و در رکعت دوم یک مرتبه «فاتحة الكتاب» و یک مرتبه «ألم نشرح» و یک مرتبه «قل هو الله أحد» و یک مرتبه «المعوذتین» سپس تشهد و سلام و پس از آن سی مرتبه ذکر «لا اله الا الله» و سی مرتبه «صلوات بر محمد و آل محمد ﷺ» (یغفر له ما سلف من ذنوبه و یخرجه من الخطایا کیوم ولدته أمه)

۱۰. زیارت مشرفه:

هر چند این زیارت از اعمال تعیین شده برای شب اول ماه رجب نیست و می‌توان آن را در تمام شب‌های ماه رجب انجام داد ولی بهترین وقت آن در شب اول است؛ در روایتی آمده است: به زیارت هر یک از مشاهد مشرفه که در ماه رجب در حضورشان هستی برو و این گونه زیارت کن: «الحمد لله الذی أشهدنا مشهد أولیائه فی رجب و أوجب علینا من حقهم ما قد وجب و ...» که در مفاتیح الجنان در اعمال ماه رجب آمده است.

دعای بعد از هشت رکعت نماز شب در شب اول ماه رجب

در روایتی درباره‌ی عمل حضرت امام کاظم علیه السلام آمده است که آن حضرت پس از فراغت از نماز شب سر به سجده می‌گذاشت و می‌فرمود:

«لک المحمودة إن أعطتک و لک الحجة إن عصیتک لا صنع لی و لا لغیری فی إحسان إلا بک یا کائن قبل کل شیء و یا مکون کل شیء إنک علی کل شیء قدیر اللهم إنی أعوذ بک من العديلة عند الموت و من شر المرجع فی القبور و من الندامة یوم الآزفة فأسألك أن تصلی علی محمد و آله و أن تجعل عیشتی عیشة نقیة و میتتی میتة سوية و منقلبی منقلبا کریما غیر مخز و لا فاضح اللهم صل علی محمد و آله [آل محمد] الأئمة ینابیح الحکمة و أولى النعمة و معادن العصمة و اعصمنی بهم من کل سوء و لا تأخذنی علی غرة و لا غفلة و لا تجعل عواقب أعمالی حسرة و ارض عنی فإن مغفرتک للظالمین و ما أنا من الظالمین اللهم اغفر لی ما لا یضرك و أعطنی ما لا ینقصک فإنک أنت الوسیع رحمتہ البدیع حکمتہ و أعطنی السعة و الدعة و الأمن و الصحة و البخوع و الشکر و المعافاة و التقوی و الصبر و الصدق علیک و علی أولیائک و الیسر و الشکر و اعمم بذلک یا رب أهلی و ولدی و إخوانی فیک و من أحببت و أحببتی و ولدت و ولدنی من المسلمین و المؤمنین یا رب العالمین»

دعای بعد از نافله‌ی وتر در شب اول ماه رجب

در روایتی آمده است که پس از سه رکعت نماز شفع و وتر در شب اول ماه رجب بگو:

«الحمد لله الذی لا تنفد خزائنه و لا یخاف آمنه رب ارتکبت المعاصی فذلک ثقة بکرمک أنک تقبل التوبة عن عبادک و تعفوا عن سیئاتهم و تغفر الزلل فإنک مجیب لداعیک و منه قریب فأتانا تائب إلیک من الخطایا و راغب إلیک فی توفیر حظی من العطايا یا خالق البرایا یا منقذی من کل شدید یا مجیری من کل محذور و فر علی السرور و اکفنی شر عواقب الأمور فإنک الله علی نعماتک و جزیل عطائک مشکور و لکل خیر مدخور»

و در روایتی دیگر از امام هادی علیه السلام آمده است که آن بزرگوار در این ساعت از شب این دعا را می‌خواند:

«یا نور النور یا مدبر الأمور یا مجری البحور یا باعث من فی القبور یا کهنی حین تعیینی المذاهب و کنزی حین تعجزنی مکاسب و مونسى حین تجفونی الأبعاد و تملنی [تملنی] الأقارب و منزهی بمجالسة أولیائه و مرافقة أحبائه فی ریاضه و ساقی بمؤانسته من نمیر حیاضه و رافعی بمجاورته من ورطة الذنوب إلى ربوة التقرب و مبدلی بولایته عزة العطايا من ذلة الخطایا أسألك یا مولای بالفجر و اللیالی العشر و الشفق و الوتر و اللیل إذا یسر و بما جرى به قلم الأقلام بغير کف و لا إبهام و بأسمائک العظام و بحججک علی جمیع الأنام علیهم منک أفضل السلام و بما استحفظتهم من أسمائک الکرام أن تصلی علیهم و ترحمنا فی شهرنا هذا و ما بعده من الشهور و الأيام و أن تبلغنا شهر الصیام فی عامنا هذا و فی کل عام یا ذا الجلال و الإکرام و المنن الجسام و علی محمد و آله منا أفضل السلام»

فضایل روز اول ماه رجب و روزه‌داری آن

۱. فضیلت روزه‌داری در ماه رجب

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: همانا رجب ماه اصم (ماهی که در آن صدای سلاح به گوش نمی‌رسد) و آن ماهی بزرگ است که هیچ یک از ماه‌ها در حرمت و فضیلت (پس از ماه رمضان) به پای آن نمی‌رسد؛ ماهی که در جاهلیت مردم آن را بزرگ می‌شمردند و اسلام نیز جز بر بزرگ داشتن و فضیلت آن نیفزود. همانا رجب ماه خدا و شعبان ماه من و ماه رمضان ماه امت من است. همانا کسی که یک روز را با ایمان روزه بدارد، شایسته‌ی رضوان بزرگ خدا می‌شود و روزه‌ی آن روز او خشم پروردگار را فرو می‌نشانند و دری از درهای آتش را بر روی او مسدود می‌کند. (فضیلت روزه‌ی یک روز از ماه رجب تا بدان جا است که) اگر به اندازه‌ی تمام کره‌ی زمین طلا انفاق کند، از روزه‌ی آن برتر نخواهد بود. و هیچ چیزی از دنیا کفاف اجر او را نخواهد کرد البته به شرطی که در روزه‌اش اخلاص داشته باشد و در هنگام غروب ده دعای مستجاب خواهد داشت، هر حاجت دنیوی هم که داشته باشد (اگر به صلاح او باشد) خداوند متعال به او عطا می‌کند (و اگر به صلاح او نباشد) از برای آخرتش خیر برتر از دعاهاى اولیا و احباء و برگزیدگان خدا ذخیره می‌کند.

امام باقر علیه السلام از پدرش از جدش نقل می‌کند که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: هر کس روز اول رجب را روزه بدارد، بهشت برای او واجب است.

۲. مقدار روزه‌داری

(الف) روز اول و وسط و آخر ماه رجب

(ب) روزه‌ی روز اول و سه روز از ماه (بدون تعیین زمان)

(ج) روزه‌ی یک روز، دو روز، هفت روز، هشت روز، ده روز و پانزده روز و تمام ماه

۳. کیفیت نیت روزه

از شروط قبولی روزه در این ماه آن است که قبل از دخول در این ماه به یاد داشته باشی که خداوند متعال بر تو منت دارد که تو را عامل به شریعت و احکامش قرار داده است و تو را شایسته‌ی این انعام و اکرام و سعادت دنیوی و اخروی قرار داده است؛ چرا که اگر یکی از سلاطین به نزد تو بیاید و تو را در تمام ساعات روز به کارهایش بگمارد، ترک غذا و نوشیدنی برایت آسان خواهد بود بعلاوه اعتقادات این است که او بر تو منت گذاشته که میهمان تو گشته است در حالی که تو می‌دانی که این سلطان نه تو را آفریده و نه تربیت نموده و نه دنیا و آخرت را آفریده است. پس شایسته نیست خدا را پایین تر از مخلوق او قرار دهی در حالی که او نعمت‌هایی به تو ارزانی داشته که احدی توان عطای آن را ندارد. پس هر چه در روزهاى از اکرامت نسبت به آن سلطان دنیوی کم بگذاری، نسبت به خداوند متعال بی‌ادبی نموده‌ای. پس باید در روزهاى اخلاص کامل داشته باشی.

راه‌کارهای ارزیابی میزان اخلاص هر کسی در روزه‌اش از این قرار است:

• افطار در وسط روز را در حضور خوبان روزه‌دار بر نفس خودت عرضه کن، اگر دیدی که نفست از این کار خجالت می‌کشد، بدان که در نیت روزهاى این احتمال وجود دارد که روزهاى

برای محبوبیت و تقرب به قلوب مردم است.

• این نکته را بر قلبت عرضه کن که کدام یک از این دو حالت در نزدت محبوب‌تر است: یکی آن که فقط خداوند متعال از روزه‌ی تو آگاه شود یا دوست داری غیر او هم از روزه‌دار بودن تو مطلع شوند که از تو تعریف کنند؟ اگر احتمال دوم مطرح است، پس بدان که روزه‌ات ناتمام و معیوب است.

• بنگر که آیا نفس تو هنگام همراهی مؤمنان در روزه‌ی با تو نسبت به روزه‌داری با نشاط‌تر است یا در صورت کمی افراد روزه‌دار؟ اگر دیدی که هنگام کمی روزه‌داران نسبت به روزه کسل می‌شود بدان که روزه‌ات به مقدار میل تو به همراهی با دیگران معیوب است.

• بنگر که آیا روزه‌ات به نیت صرف ثواب است یا به جهت رضای رب الارباب است؟ اگر دیدی که در صورت نبودن ثواب جزء روزه‌داران نبود، بدان که روزه‌ات برای خدا نبوده است بلکه به عنوان رشوه برای رسیدن به ثواب یا دفع عقاب بوده است پس روزه‌ی کامل نیست.

• بنگر آیا هنگامی که سفره‌ی طعام تو رنگین‌تر و گوارا‌تر است نسبت به روزه‌نشاط بیشتری داری یا غیر آن؟ در صورت اول روزه‌ات برای غذا است نه پروردگارا!

• پیوسته مراقب حالات عقل و قلب و جوارحت در حال روزه باشی و نیت خالصت مستمر باشد و عوارض و موانع از استمرار نیت خالص در روزه بسیار است.

• بر خودت عرضه کن که اگر نصف روز را با اخلاص روزه‌برداری ولی در اثنای روز غذایی خوش‌مزه برایت بیاورند یا همسرت که دوستش می‌داری خود را برایت بیاراید و بر تو عرضه کند یا سفری که سودی در آن باشد برایت پیش آید و ... آیا ادامه‌ی روزه بر تو گران خواهد بود یا از اشتیاق به روزه کم نخواهد شد؟ اگر استمرار روزه بر نفست گران بیاید، مستوجب طرد و حرمان خواهی بود!

• اگر در طی روز موجبی پیش آید که از نظر شرع مقدس افطار کردن افضل باشد، آیا از افطار خجالت می‌کشی یا پیروی از مراد پروردگار خواهی کرد؟ اگر به خاطر آن که دیگران که عذرت را نمی‌دانند تو را در حال افطار ببینند خجالت زده شوی، بدان که در اخلاصت تردید است.

• اگر مانعی از امور دنیوییه برای استمرار نیت روزه برایت پیش آمد که عذر صحیحی نیست، آیا فوری اقدام به توبه و استغاثه و اصلاح نیت می‌کنی یا نه، اگر مبادرت به اصلاح نمی‌کنی در اخلاصت ایراد هست.

۴. اعمالی که برای ناتوانان از روزه‌ی ماه رجب به جای روزه ذکر شده است:

از امامین صادقین (علیهم‌السلام) روایت شده است که صدقه دادن یک مد از طعام به جای هر روز روزه‌ی مستحبی آن را جبران می‌کند.

از رسول الله (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) روایت شده است کسی که نمی‌تواند در ماه رجب روزه بگیرد، از اول ماه تا آخر ماه روزی صد مرتبه بر این ذکر مداومت کند: «سبحان الإله الجلیل سبحان من لا ینبغی التسبیح إلا له سبحان الأعز الأکرم سبحان من لیس العزّة و هو له أهل»

ممکن است تفاوت موجود در این روایات به حسب تفاوت افراد در قدرت بر روزه و توانمندی مالی باشد.

۵. نمازهای ماه رجب

الف) نمازی که برای اول هر ماه وارد شده است.

ب) ده رکعت نماز به شرح زیر:

ده رکعت به صورت دو رکعتی که در هر رکعت یک مرتبه «فاتحة الكتاب» و سه مرتبه «قل الله أحد»

ج) سی رکعت نماز به شرح زیر:

سی رکعت به صورت دو رکعتی که در هر رکعت یک مرتبه «فاتحة الكتاب» و سه مرتبه «قل هو الله أحد» و سه مرتبه «قل یا ایها الکافرون»

سلمان گوید: عرض کردم ای رسول خدا؛ چگونه و کی این سی رکعت را به جای آورم؟ حضرت فرمود: در اول ماه ده رکعت که در هر رکعتی یک مرتبه «فاتحة الكتاب» و سه مرتبه «قل هو الله أحد» و سه مرتبه «قل یا ایها الکافرون» بخوان و چون سلام دادی، دست به دعا بردار و بگو: «لا إله إلا الله وحده لا شریک له له الملك و له الحمد یحیی و یمیت و هو حی لا یموت بیده الخیر و هو علی کل شیء قدير اللهم لا مانع لما أعطیت و لا معطى لما منعت و لا ینفع ذا الجد منك الجد» سپس دستانت را بر صورتت بکش.

د) چهار رکعت نماز:

رسول خدا (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) در روایتی می‌فرماید: در روز اول رجب چهار رکعت به جای بیاور (به صورت دو رکعتی) و در رکعت اول یک مرتبه حمد و ده مرتبه «قل هو الله أحد» و در رکعت دوم، یک مرتبه حمد و ده مرتبه «قل هو الله أحد» و سه مرتبه «قل یا ایها الکافرون» و در رکعت سوم یک مرتبه حمد و ده مرتبه «قل هو الله أحد» و یک مرتبه «ألهیکم التکائر» و در رکعت چهارم، یک مرتبه حمد و بیست و پنج مرتبه «قل هو الله أحد» و سه مرتبه «آیة الکرسی» بخوان.

ه) نماز روز اول ماه رجب در صورتی که جمعه باشد:

اگر اولین روز ماه رجب جمعه باشد، علاوه بر نمازهای قبل نمازی دیگر نیز به توضیح ذیل دارد: بین نماز ظهر و عصر چهار رکعت به جای آورد و در هر رکعتی یک مرتبه حمد و هفت مرتبه «آیة الکرسی» و پنج مرتبه «قل هو الله أحد» بخواند؛ سپس ده مرتبه بگوید: «أستغفر الله الذی لا إله إلا هو و أسأله التوبة»

۶. ادعیه و اذکار ماه رجب

الف) در اولین روز ماه رجب این دعا خوانده شود:

«اللهم إنی أسألك یا الله یا الله یا الله أنت الله التدمیم الأزلی الملك العظیم أنت الله الحی القیوم المولی السمع البصیر یا من العز و الجلال و الکبریاء و العظمة و القوة و العلم و القدرة و النور و الروح و المشیة و الحنان و الرحمة و الملك لربوبیته نورک أشرق له کل نور و حمد له کل نار و انحصر له کل الظلمات أسألك باسمک الذی اشتقته من قدمک و أزلک و نورک و بالاسم الأعظم الذی اشتقته من کبریائک و جبروتک و عظمتک و عزک و وجودک الذی اشتقته [أشفتته] من رحمتک و برحمتک التی اشتقته من رأفتک و برأفتک التی اشتقته من

جودك و بجدك الذى اشتقته من غيبك و بغيبك و إحاطتك و قيامك و دوامك و قدمك و أسألك بجميع أسمائك الحسنى لا إله إلا أنت الواحد الأحد الفرد الصمد الحى الأول الآخر الظاهر الباطن و لك كل اسم عظيم و كل نور و غيب و علم و معلوم و ملك و شأن و بلا إله إلا أنت تقدست و تعاليت علوا كبيرا اللهم إني أسألك بكل اسم هو لك ظاهر مظهر طيب مبارك مقدس أنزلته فى كتبك و أجرته فى الذكر عندك و تسميت به لمن شئت من خلقك أو سألك به أحد من ملائكتك و أنبيائك و رسلك بخير تعطيه فأعطيته أو شر تصرفه فصرفته ينبغي أن أسألك به فأسألك يا رب أن تنصرنى على أعدائى و تغلب ذكرى على نسيانى اللهم اجعل لعلى على هواى سلطانا مبينا و اقرن اختيارى بالتوفيق و اجعل صاحبى التقوى و أوزعنى شكرك على مواهبك و اهدنى اللهم بهداك إلى سبيلك المقيم و صراطك المستقيم و لا تملك زمامى الشهوات فتحملنى على طريق المخدولين و حل بينى و بين المنكرات و اجعل لى علما نافعا و اغرس فى قلبى حب المعروف و لا تأخذنى بغتة و تب على إنك أنت التواب الرحيم و عرفنى بركة هذا الشهر و يمنه و ارزقنى خيره و اصرف عنى شره و قنى المحذور فيه و أعنى على ما أحبه من القيام بحقه و معرفة فضله و اجعلنى فيه من الفائزين يا أرحم الراحمين اللهم إني أسألك باسمك المتعال الجليل العظيم و باسمك الواحد الصمد و باسمك العزيز الأعلى و بأسمائك الحسنى كلها يا من خشعت له الأصوات و خضعت له الرقاب و ذلت له الأعناق و جلست منه القلوب و دان له كل شىء و قامت به السماوات و الأرض أشهد أنك لا تدرك الأَبصار و أنت تدرك الأبصار و أنت اللطيف الخبير يا رب جبرئيل و ميكائيل و إسرافيل و جميع الملائكة المقربين و الكروبيين و الكرام الكاتبين و جميع الملائكة المسيحين بحمدك و رب آدم و شيث و إدريس و نوح و هود و صالح و إبراهيم و إسماعيل و إسحاق و لوط و يعقوب و يوسف و الأسباط و أيوب و موسى و هارون و شعيب و داود و سليمان و أرميا و عزير و حرقيا [حزقيل] و شعيا و إلياس و اليسع و يونس و ذى الكفل و زكريا و يحيى و عيسى و جرجيس و محمد صلى الله عليهم أجمعين و على ملائكة الله المقربين و الكرام الكاتبين و جميع الأملاك المسيحين و سلم تسليما كثيرا أنت ربنا الأول الآخر الظاهر و الباطن الذى خلقت السماوات و الأرضين ثم استويت على العرش المجيد بأسمائك الحسنى تبدئ و تعيد و تغشى الليل النهار يطلبه حثيثا و الشمس و القمر و النجوم و الفلك و الدهور و الخلق مسخرون بأمرك تباركت و تعاليت يا رب العالمين لا إله إلا أنت الحنان المنان بديع السماوات و الأرض ذو الجلال و الإكرام لو كان البحر مدادا لكلمات ربي لنفد البحر قبل أن تنفذ كلمات ربي و لو جئنا بمثله مددا تعلم مثاقيل المياه و وزن الجبال و مكاييل البحار و عدد الرمال و قطر الأمطار و ورق الأشجار و نجوم السماء و ما أظلم عليه الليل و قد أشرق عليه النهار لا يوارى منك سماء سماء و لا أرض أرضا و لا بحر متطابق و لا ما بين سد الرتوق و لا ما فى القرار من الهباء المبتوث أسألك باسمك المكنون المخزون النور المنير الحق المبين الذى هو نور من نور و نور على نور و نور فوق كل نور و نور مع كل نور و له كل نور منك يا رب النور و إليك يرجع النور و بنورك الذى تضىء به كل ظلمة و تبطل به كيد كل شيطان مريد و تذلل به كل جبار عنيد و لا يقوم له شىء من خلقك و يتصدع لعظمته البر و البحر و تستقل الملائكة حين يتكلم به و ترعد من خشيته حملة العرش العظيم إلى تخوم الأرضين السبع الذى انفلق [انفلق] به البحار و جرت به

الأنهار و تفجرت به العيون و سارت به النجوم و أركم به السحاب و جرى [و أجرى] و اعتدل به الضباب و هالت به الرمال و رست به الجبال و استقرت به الأرضون و نزل به القطر و خرج به الحب و تفرقت به جبال الخلق و خفقت به الرياح و تنشرت [و انتشرت] و تنفست به الأرواح يا الله أنت المتسمى بالإلهية باسمك الكبير الأكبر العظيم الأعظم الذى عنت له الوجوه يا ذا الطول و الآلاء لا إله إلا أنت يا قريب أنت الغالب على كل شىء أسألك اللهم بجميع أسمائك كلها ما علمت منها و ما لم أعلم و بكل اسم هو لك أن تصلى على محمد و [على] آل محمد و أن تكفينى أمر أعدائى و تبلغنى منأى يا أرحم الراحمين اللهم صل على محمد و آل محمد و ارحم محمدا و آل محمد و بارك على محمد و [على] آل إبراهيم إنك حميد مجيد اللهم أعط محمدا الوسيلة و الشرف و الرفعة و الفضيلة على خلقك و اجعل فى المصطفين تحياته و فى العليين درجته و فى المقربين منزلته اللهم صل على جميع ملائكتك و أنبيائك و رسلك و أهل طاعتك اللهم اغفر للمؤمنين و المؤمنات و المسلمين و المسلمات الأحياء منهم و الأموات و أَلْف بين قلوبنا و قلوبهم على الخيرات اللهم أجز محمدا صلى الله عليه و آله أفضل ما جزيت به نبيا عن أمته كما تلا آياتك و بلغ ما أرسلته به و نصح لأمته و عبدك حتى أتاه اليقين صلى الله عليه و على آله الطيبين ثم تقرأ «تبارك الله رب العالمين فببارك الله أحسن الخالقين تبارك الذى نزل الفرقان على عبده ليكون للعالمين نذيرا الذى له ملك السماوات و الأرض و لم يتخذ ولدا و لم يكن له شريك فى الملك و خلق كل شىء فقدره تقديرا تبارك الذى إن شاء جعل لك خيرا من ذلك جنات تجري من تحتها الأنهار و يجعل لك قصورا تبارك الذى له ملك السماوات و الأرض و ما بينهما و عنده علم الساعة و إليه ترجعون تبارك اسم ربك ذى الجلال و الإكرام تبارك الذى بيده الملك و هو على كل شىء قدير الذى خلق الموت و الحياة ليبلوكم أيكم أحسن عملا و هو العزيز الغفور تبارك الذى جعل فى السماء بروجا و جعل فيها سراجا و قمرا منيرا» و تقول: أعوذ بكلمات الله التامات كلها التى لا يجاوزهن بر و لا فاجر من شر إبليس و جنوده و من شر كل شيطان و سلطان و ساحر و كاهن و شر كل ذى شر اللهم إني أستودعك نفسى و دينى و سمعى و بصرى و جسدى و جميع جوارحى و أهلى و مالى و أولادى و جميع من يعيننى أمره و خواتيم عملى و سائر ما ملكتنى و ما خولتنى و ما رزقتنى و أنعمت به على و جميع المؤمنين و المؤمنات يا خير مستودع و يا خير حافظ و يا أرحم الراحمين اللهم إني أسألك باسمك الله الله الله الذى لا إله إلا هو رب العرش العظيم أن تصلى على محمد و [على] آل محمد و أن تفرج عنى يا رب السماوات و الأرضين و من فيهن و مجرى البحار و رازق من فيهن و فاطر السماوات و الأرضين و أطباقهن [أطباقها] و مسخر السحاب و مجرى الفلك و جاعل الشمس ضياء و القمر نورا و خالق آدم عليه السلام و منشى الأنبياء عليهم السلام من ذريته و معلم إدريس عدد النجوم و الحساب و السنين و الشهور و أوقات الأزمان و مكلم موسى و جاعل عصاه نعبانا و منزل التوراة فى الألواح على موسى عليه السلام و مجرى الفلك لنوح و فادى إسماعيل من الذبح و المبتلى يعقوب بفقد يوسف و راد يوسف عليه بعد أن ابيضت عيناه من البكاء فتفرج قلبه من الحزن و الشجا و رازق زكرياء يحيى على الكبر بعد

اعمال شب دوم ماه رجب

۱. نماز

ده رکعت که در هر رکعتی یک مرتبه «فاتحة الكتاب» و یک مرتبه «قل یا ایها الکافرون»

۲. روزه

اعمال شب و روز سوم ماه رجب

۱. نماز:

ده رکعت که در هر رکعتی یک مرتبه «فاتحة الكتاب» و پنج مرتبه «إذا جاء نصر الله و الفتح» بنا بر روایتی: چهار رکعت که در هر رکعتی بعد از حمد این دعا را بخواند:

«وَ الْهُكْمُ إِلَهُ وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ وَ الْفُلْكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَاءٍ فَأَخْبَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَ بَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَ تَضْرِيغِ الرِّيَّاحِ وَ السَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَ الَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ وَ لَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرُونَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا وَ أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ»

۲. روزه

اعمال شب و روز چهارم ماه رجب

۱. صد رکعت نماز به شرح ذیل: در هر دو رکعتی در رکعت اول یک مرتبه حمد و یک مرتبه

«قل أعوذ برب الفلق» و در رکعت دوم یک مرتبه حمد و یک مرتبه «قل أعوذ برب الناس»

۲. روزه

اعمال شب و روز پنجم ماه رجب

۱. شش رکعت نماز:

در هر رکعتی حمد یک مرتبه و «قل هو الله أحد» بیست و پنج مرتبه.

۲. روزه

اعمال شب و روز ششم ماه رجب

۱. دو رکعت نماز:

در هر رکعت یک مرتبه حمد و و هفت مرتبه آیت الکرسی

۲. روزه

اعمال شب و روز هفتم ماه رجب

۱. نماز:

چهار رکعت با این تفصیل: در هر رکعتی یک مرتبه حمد و سه مرتبه «قل هو الله أحد» و یک

مرتبه «قل أعوذ برب الفلق» یک مرتبه «قل أعوذ برب الناس» و ده مرتبه صلوات بر پیامبر اکرم ﷺ و اهل بیت او و پس از آن ده مرتبه بگوید: «سبحان الله و الحمد لله و لا إله إلا الله و الله أكبر»

۲. روزه:

اعمال شب و روز هفتم ماه رجب

۱. نماز:

بیست رکعت نماز که در هر رکعتی یک مرتبه حمد و سه مرتبه هر یک از سوره‌های «قل هو الله أحد» و «قل یا ایها الکافرون» و «الفلق» و «الناس»

۲. روزه:

اعمال شب و روز نهم ماه رجب

۱. نماز:

دو رکعت که در هر رکعت یک مرتبه «حمد» و پنج مرتبه «تکاتر»

۲. روزه:

اعمال شب و روز دهم ماه رجب

۱. نماز:

دوازده رکعت بعد از نماز مغرب خوانده شود که در هر رکعتی یک مرتبه حمد و سه مرتبه «قل

هو الله أحد»

۲. روزه

تذکر:

در روایتی دیدم که در روز دهم از هر یک از ماه‌های حرام مشتمل بر حقیقتی است؛ به این توضیح که روز دهم از ذی‌حجه روز قربانی کردن و روز دهم از محرم روز عاشورای حسینی است و روز دهم از ماه رجب (که میلاد امام جواد علیه السلام است) روز محو و اثبات حقایق توسط خداوند متعال در لوح محو و اثبات است و روز دهم از ذی‌قعدة روز نظر رحمت پروردگار به بندگانش است.

اعمال شب و روز یازدهم ماه رجب

۱. نماز:

دوازده رکعت نماز بگذارد و در هر رکعتی یک مرتبه حمد و دوازده مرتبه آیت الکرسی خوانده شود.

۲. روزه

اعمال شب و روز دوازدهم ماه رجب

۱. نماز:

دو رکعت نماز بگذارد و در هر رکعت یک مرتبه حمد خوانده شود و ده مرتبه آیه‌ی شریفه‌ی «آمَنَ

الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلُّ آمَنَ بِاللَّهِ وَرَبِّهِ وَكُتِبَ عَلَيْهِ وَرُسُلُهُ لَا تَفَرَّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إَصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفُ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ»

۲. روزه

اعمال شب و روز سیزدهم و ایام و لیالی بیض ماه رجب

۱. نماز شب سیزدهم: (روز میلاد با برکت امیر مؤمنان علی بن ابی طالب علیه السلام)

ده رکعت به صورت دو رکعتی نماز خوانده شود و در رکعت اول از هر دورکعت، یک مرتبه حمد و یک مرتبه «العادیات» و در رکعت دوم یک مرتبه حمد و یک مرتبه «ألهیکم التکاتیر» خوانده شود.

۲. نماز لیالی بیض

امام صادق علیه السلام در روایتی می‌فرماید: به این امت سه ماه عطا شده که به هیچ یک از امت‌های پیشین عطا نشده است؛ این سه ماه عبارتند از ماه‌های رجب، شعبان و ماه رمضان و به این امت سه شب عطا شده که به امت‌های پیشین مثل آن عطا نشده است: و آن شب‌ها عبارتند از شب سیزدهم و شب چهاردهم و شب پانزدهم از هر ماه و نیز به این امت سه سوره عطا شده است که به امت‌های پیشین هرگز مثل آن عطا نشده است و آن سوره‌ها عبارتند از «یس» و «تبارک الملک» و «قل هو الله أحد» پس کسی که بین این سه تا جمع کند، به یقین بین برترین عطا‌های خدا به این امت جمع کرده است. گفته شد: چگونه بین این سه جمع کند؟ حضرت فرمود: در هر یک از لیالی بیض، در شب سیزدهم از هر یک از این سه ماه دو رکعت نماز بگزارد و در هر رکعتی پس از حمد این سه سوره را تلاوت کند و در شب چهاردهم این سه ماه، چهار رکعت بخواند و در هر رکعتی پس از حمد این سه سوره را قرائت کند و در شب پانزدهم از هر یک از این سه ماه شش رکعت نماز بگزارد و در هر رکعتی پس از حمد این سه سوره را قرائت کند در این صورت به تمام فضایل این سه ماه دست یافته است.

۳. روزه

اعمال شب و روز چهاردهم ماه رجب

۱. نماز:

سی رکعت نماز بخواند و در هر رکعتی پس از حمد یک مرتبه «قل هو الله أحد» و پس از آن آیه‌ی آخر از سوره‌ی کهف را تلاوت کند: «قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَاحِدٌ فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا»

۲. روزه:

اعمال شب و روز نیمه ماه رجب

۱. فضیلت شب پانزدهم

از رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت شده است که فرمود: هنگام نیمه‌ی ماه رجب، خداوند متعال به ملائکه‌ی مسئول دیوان اعمال بندگان دستور می‌دهد که به پرونده‌های اعمال بندگانم نظر کنید و هر گناهی که یافتید، پاک کنید و به جای آن حسنه بنویسد.

۲. نماز شب پانزدهم

برای این شب با برکت نمازهای مختلفی نقل شده است که تمام آن‌ها را ذکر می‌کنیم:

الف) دوازده رکعت (به صورت دو رکعتی) که در هر رکعتی چهار مرتبه سوره‌ی «حمد» و چهار مرتبه سوره‌ی «توحید» و چهار مرتبه سوره‌ی «الفلق» و چهار مرتبه سوره‌ی «الناس» و چهار مرتبه «آیه‌ الکرسی» و چهار مرتبه سوره‌ی «إنا أنزلناه فی لیلة القدر» و پس از سلام در هر دو رکعت، چهار مرتبه بگوید: «الله الله ربی لا أشرك به شیئا و لا أتخذ من دونه ولیا» سپس هر حاجتی که می‌خواهد از خداوند متعال طلب کند.

ب) در این شب دوازده رکعت نماز بگزارد و در هر رکعتی یک مرتبه الحمد و یک مرتبه سوره‌ی توحید خوانده شود و پس از فراغت از نماز نیز هر یک از سوره‌های حمد و المعوذتین و سوره‌ی الإخلاص و آیه‌ الکرسی را چهار مرتبه تلاوت کند و پس از آن چهار مرتبه بگوید: «سبحان الله و الحمد لله و لا إله إلا الله و الله أكبر» سپس بگوید: «الله الله ربی و لا أشرك به شیئا ما شاء الله لا حول و لا قوة إلا بالله العظیم»

ج) از رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت شده است که در این شب سی رکعت نماز بگزارد و در هر رکعتی پس از حمد ده مرتبه سوره‌ی توحید را بخواند.

د) و باز هم از رسول خدا صلی الله علیه و آله نقل شده است که در این شب سی رکعت نماز گزارده شود و در هر رکعتی یک مرتبه «فاتحة الكتاب» و ده مرتبه «قل هو الله أحد» خوانده شود.

۳. احیا و شب زنده‌داری لیالی بیض:

۴. روزه‌ی ایام بیض:

در روایتی از امام صادق علیه السلام آمده است: کسی که ایام بیض ماه رجب را روزه بدارد، خداوند متعال به جای هر یک روز از روزه‌ی او روزه و عبادت یک سال را برایش ثبت می‌کند و در روز قیامت در جایگاه امان از هول و ترس قیامت خواهد بود.

۵. فضیلت روز پانزدهم

در روایتی آمده است که حضرت آدم علیه السلام به خداوند متعال عرض کرد: پروردگارا! محبوب‌ترین روزها و زمان‌ها در نزد تو کدام است؟ خداوند تبارک و تعالی به او فرمود: محبوب‌ترین اوقات در نزد من نیمه‌ی ماه رجب است. ای آدم در روز نیمه‌ی ماه رجب با قربانی و روزه و دعا و استغفار و کلمه‌ی «لا إله إلا الله» به من تقرّب بجوی. ای آدم من حکم قطعی تکوینی کردم و در لوح محفوظ چنین نگاهشتم که از فرزندان تو پیامبری مهربان و نرم خو را بر می‌انگیزم که حلیم و رحیم و کریم و علیم پربرکت است و امتش را به روز نیمه‌ی رجب مخصوص گردانیدم که هر

اعمال شب و روز شانزدهم ماه رجب

۱. نماز:

نماز منقول برای این شب سی رکعت است که در هر رکعت پس از حمد ده مرتبه «قل هو الله أحد» خوانده شود.

۲. روزه:

اعمال شب و روز هفدهم ماه رجب

۱. نماز:

سی رکعت است که در هر رکعت پس از حمد ده مرتبه «قل هو الله أحد» خوانده شود.

۲. روزه

اعمال شب و روز هیجدهم ماه رجب

۱. نماز:

نماز منقول برای این روز دو رکعت است که در هر رکعتی پس از حمد هر یک از سوره‌های توحید و فلق و ناس ده مرتبه خوانده شود.

۲. روزه

اعمال شب و روز نوزدهم ماه رجب

۱. نماز:

نماز این شب چهار رکعت است و در هر رکعتی یک حمد و پنج مرتبه «آیة الکرسی» و پنج مرتبه «قل هو الله أحد» خوانده شود.

۲. روزه

اعمال شب و روز بیستم ماه رجب

۱. نماز:

نماز شب بیستم دو رکعت است و در هر رکعتی پس از حمد پنج مرتبه «إنا أنزلناه فی لیلۃ القدر» خوانده شود.

۲. روزه

اعمال شب و روز بیست و یکم ماه رجب

۱. نماز:

نماز این روز شش رکعت است که در هر رکعتی پس از حمد ده مرتبه سوره‌ی کوثر و ده مرتبه سوره‌ی توحید خوانده شود.

۲. روزه

چه در این روز از من طلب کنند به آنان عطا کنم و از هیچ گناهی در این روز استغفار نکنند مگر آن که آنان را می‌بخشم و در این روز از من طلب روزی نکنند جز آن که به آنان عطا می‌کنم و از من طلب رحمت نمی‌کنند جز آن که آنان را مورد ترحم قرار می‌دهم. ای آدم! کسی که در روز نیمه‌ی رجب روزه بدارد و در درگاه پروردگار ذاکر و خاشع باشد و پاکدامنی پیشه کند و از مالش صدقه دهد، در نزد من پاداشی جز بهشت نخواهد داشت. ای آدم! به فرزندان بگو که در ماه رجب خود را از آلودگی پاکیزه نگهدارند زیرا گناه در این ماه بسیار بزرگ است.

۶. اعمال روز پانزدهم

الف) غسل

ب) زیارت امام حسین (علیه السلام)

أحمد بن محمد بن أبی نصر گوید از امام رضا (علیه السلام) پرسیدم: در کدام ماه امام حسین (علیه السلام) را زیارت کنیم؟ حضرت فرمود: در نیمه‌ی رجب و نیمه‌ی شعبان

ج) نماز روز پانزدهم:

برای روز پانزدهم سه نماز نقل شده است که در ذیل ذکر می‌شود:

از رسول خدا (صلی الله علیه و آله) روایت شده است: در این روز ده رکعت نماز بگزار و در هر رکعتی سه مرتبه «فاتحة الكتاب» و «قل هو الله أحد» و «قل یا أیها الکافرون» را تلاوت نما و چون سلام دادی، دستانت را به آسمان بلند کن و بگو: «لا إله إلا الله وحده لا شریک له له الملك و له الحمد یحیی و یمیت و هو حی لا یموت بیده الخیر و هو علی کل شیء قدير إلهها واحدا أحدا صمدا فردا لم یتخذ صاحبة و لا ولدا» سپس آن‌ها را بر صورتت بکش.

از امام صادق (علیه السلام) در وصف نماز جدش امیر مؤمنان (علیه السلام) در نیمه‌ی رجب نقل شده است که آن بزرگوار در این روز چهار رکعت نماز گزارد، سپس دست به دعا برداشت و فرمود:

«اللهم یا مدل کل جبار و یا معزّ المؤمنین أنت کھفی حین تعیینی المذاهب و أنت باری خلقی رحمة بی و قد كنت عن خلقی غنیاً و لو لا رحمتک لکنت من الهالکین و أنت مؤیدی بالنصر علی أعدائی و لو لا نصرک إیای لکنت من المفضوحین [المقبوحین] یا مرسل الرحمة من معادنها و منشی البرکة من مواضعها یا من خص نفسه بالشموخ و الرفعة فأولیاؤه بعزه یتعززون [و] یا من وضعت له الملوك نیر المذلة علی أعناقهم [أعناقها] فهم من سطواته خائفون أسألک بکینوتک التی اشتقتها من کبریائک و أسألک بکبریائک التی اشتقتها من عزتک و أسألک بعزتک التی استویت بها علی عرشک فخلقت بها جمیع خلقک فهم لک مدعنون أن تصلی علی محمد و أهل بینه»

از رسول خدا (صلی الله علیه و آله) روایت شده است که در این روز در وسط روز پنجاه رکعت نماز گزارده شود و در هر رکعتی هر یک از «فاتحة الكتاب» و «قل هو الله أحد» و «قل أعوذ برب الفلق» و «قل أعوذ برب الناس» یک مرتبه خوانده شود.

د) روزه‌ی روز پانزدهم مؤکد است

ه) دعاها و اعمال موسوم به ام داود که در مفاتیح آمده است.

اعمال شب و روز بیست و دوم ماه رجب

۱. نماز:

هشت رکعت و در هر رکعتی پس از حمد هفت مرتبه «قل یا ایها الکافرون» خوانده شود و پس از نماز ده مرتبه صلوات بفرستد و ده مرتبه «استغفر الله» گفته شود.

۲. روزه

شیخ مفید می‌فرماید: در روز بیست و دوم ماه رجب سال شصت هجری خداوند تبارک و تعالی یکی از فراعنه این امت یعنی معاویه بن ابی سفیان را هلاک فرمود پس روزه‌ی این روز علاوه بر استحباب ویژه‌ی ماه رجب به جهت شکر گزاری بر هلاکت او مستحب است.

اعمال شب و روز بیست و سوم ماه رجب

۱. نماز:

نماز این شب بنا بر روایات منقول دو رکعت است که در هر رکعت پس از حمد، سوره‌های توحید و الضحی پنج مرتبه خوانده شود.

۲. روزه

اعمال شب و روز بیست و چهارم ماه رجب

۱. نماز:

نماز این شب چهار رکعت است و در هر رکعتی یک مرتبه حمد و یک مرتبه آیه‌ی شریفه‌ی «أمن الرسول» و یک مرتبه سوره‌ی «الإخلاص» خوانده شود.

۲. روزه

اعمال شب و روز بیست و پنجم ماه رجب

در سال یکصد و هشتاد و سه هجری در این روز حضرت موسی بن جعفر علیه السلام در سن پنجاه و پنج سالگی در زندان هارون لعین به شهادت رسید.

۱. نماز:

نماز این شب بیست رکعت بین نماز مغرب و عشا است و در هر رکعتی یک مرتبه حمد و یک مرتبه آیه‌ی شریفه‌ی «أمن الرسول» و یک مرتبه سوره‌ی «الإخلاص» خوانده شود.

۲. روزه

از امیر مؤمنان علیه السلام روایت شده است که فرمود: هر کس روز بیست و پنجم ماه رجب را روزه بدارد کفاره‌ی صد سال گناه او محسوب می‌شود.

اعمال شب و روز بیست و ششم ماه رجب

۱. نماز:

نماز این شب بنا بر منقول دوازده رکعت است و در هر رکعتی پس از حمد چهار مرتبه و بنا بر روایتی دیگر چهار مرتبه «قل هو الله أحد» خوانده شود.

۲. روزه:

از امام رضا علیه السلام نقل شده است که هر کس این روز را روزه بدارد، خداوند متعال این روزه‌اش را کفاره‌ی گناهان هشتاد سال عمر او قرار می‌دهد.

اعمال شب و روز بیست و هفتم ماه رجب

۱. زیارت امیر مؤمنان علیه السلام

از جمله‌ی برترین و با فضیلت‌ترین اعمال در این شب زیارت مولانا امیر المؤمنین علی بن ابی طالب علیه السلام است. برای زیارت آن جناب در این شب چند زیارت نقل شده که در مفاتیح الجنان موجود است.

۲. نماز:

در کیفیت نماز این شب روایات مختلفی نقل شده است که در ذیل ذکر می‌شود:

در روایتی از امام جواد علیه السلام آمده است: همانا در رجب شبی است که بهتر است از آن چه آفتاب بر آن می‌تابد و آن شب بیست و هفتم رجب است که در صبح آن رسول خدا به رسالت مبعوث گردید. همانا برای عامل از شیعیان ما در این شب اجر عمل شصت سال است. پرسیده شد: عمل در آن شب چیست؟ حضرت فرمود: ... تا پیش از نیمه‌ی آن دوازده رکعت نماز به جا می‌آوری و در هر رکعتی حمد و سوره‌ای از سوره‌های کوچک مفضل که از سوره‌ی محمد صلی الله علیه و آله تا آخر قرآن سوره‌های کوچک مفضل هستند، و چون هر دو رکعت را سلام دادی، می‌نشینی و حمد و معوذتین و توحید و کافرون و قدر و آیه‌ی الکرسی هر یک را هفت مرتبه می‌خوانی و پس از تمام این سوره‌ها این دعا را می‌خوانی:

«الحمد لله الذی لم یتخذ صاحبة و لا ولدا و لم یکن له شریک فی الملک و لم یکن له ولی من الذل و کبره تکبیرا اللهم انی أسألك بمعاهد عزک علی أركان عرشک و منتهی الرحمة من کتابک و باسمک الأعظم الأعظم و بذکرک [الأجل] الأعلى الأعلى و بکلماتک التامات التي تمت صدقا و عدلا أن تصلى علی محمد و آل محمد و أن تفعل بی ما أنت أهله» و ادع بما شئت [أحببت] فإنک لا تدعو بشيء إلا أجبته ما لم تدع بمأثم أو قطیعة رحم أو هلاک قوم مؤمنین و تصیح صائما و أنه یستحب [یحتسب] لک صومه فإنه یعادل صوم سنة

✽ دوازده رکعت و در هر رکعت حمد و معوذتین و توحید هر یک چهار مرتبه قرائت شود و پس از سلام چهار مرتبه بگوید: «لا إله إلا الله و الله أكبر و الحمد لله و سبحان الله و لا حول و لا قوة إلا بالله العلی العظيم» سپس آن چه می‌خواهد طلب کند.

✽ دوازده رکعت خوانده شود و در هر رکعت یک مرتبه حمد و ده مرتبه سوره‌ی اعلی و سوره‌ی قدر خوانده شود و پس از نماز صد مرتبه صلوات بفرستد و صد مرتبه استغفار کند.

۳. اکثار صلوات در روایتی از امام صادق (علیه السلام) آمده است: «تصوم و تكثر الصلاة على محمد و آله (علیهم السلام)»

۴. روزه:

امام صادق (علیه السلام) فرمود: روزه‌ی روز بیست و هفتم رجب را ترک مکن؛ چرا که آن روزی است که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) به نبوت برگزیده شد و ثواب روزه‌اش برای شما همچون ثواب (روزه یا عبادت) شصت ماه است.

۵. غسل

۶. نماز

نماز این روز بنا بر روایات مختلف نقل شده است که ما به جهت اختصار اولین آن‌ها را نقل می‌کنیم: این نماز دوازده رکعت است و در هر رکعتی فاتحه کتاب و هر مقدار از سوره قرآن که مقدور باشد و پس از سلام دادن در هر دو رکعت بگوید:

«الحمد لله الذي لم يتخذ ولدا و لم يكن له شريك في الملك و لم يكن له ولي من الذل و كبره تكبيرا يا عدتي في مدتي و يا صاحبي في شدتي و يا وليي في نعمتي يا غياثي في رغبتی يا مجيبی في حاجتی يا حافظی في غيبتی يا كالتي في وحدتی يا أنسی في وحشتی أنت الساتر عورتی فلك الحمد و أنت المقيّل عثرتی فلك الحمد و أنت المنفس صرعتی فلك الحمد صل على محمد و آل محمد و استر عورتی و آمن روعتی و أفلتی عثرتی و اصفح عن جرمی و تجاوز عن سيئاتی في أصحاب الجنة وعد الصدق الذي كانوا يوعدون» و پس از اتمام تمام رکعات و دعا هر یک از سوره‌های حمد، «قل هو الله أحد» و «قل يا أيها الكافرون» و «المعوذتين» و «إنا أنزلناه في ليلة القدر» و «آية الكرسي» را هفت مرتبه تلاوت کند سپس هفت مرتبه بگوید: «اللهم الله الله ربي لا أشرك به شيئا» سپس آن چه می‌خواهد از خدا بطلبد.

۷. صدقه و تطوع به خیرات

۸. ادخال سرور بر اهل ایمان

۹. دعا: بنا بر روایات مستحب است که در این روز مبارک این ادعیه خوانده شود:

«يا من أمر بالعفو و التجاوز و ضمن نفسه العفو و التجاوز يا من عفا و تجاوز عفا و عني و تجاوز يا كريم اللهم و قد أكدى الطلب و أعيت الحيلة و المذهب و درست الآمال و انقطع الرجاء إلا منك و حدك لا شريك لك اللهم إني أجد سبيل المطالب إليك مشرعة و مناهل الرجاء لديك مترعة و أبواب الدعاء لمن دعاك مفتحة و الاستعانة لمن استعان بك مباحة و أعلم أنك لداعيك بموضع إجابة و للصارخ إليك بمرصد إغاثة و أن في اللهف إلى جودك و الضمان بعدتك عوضا من منع الباخلين و مندوحة عما في أيدي المستأثرين و أنك لا تحجب عن خلقك إلا أن تحجبهم [تحتجب] الأعمال [الآمال] دونك و قد علمت أن أفضل زاد الراحل إليك عزم إرادة يختارك بها و قد ناجاك بعزم الإرادة قلبي و أسألك بكل دعوة دعاك بها راج بقلته أمله أو صارخ إليك أغثت صريخته [صرخته] أو ملهوف مكروب فرجت كربه أو مذبذب خاطئ غفرت له أو معاف أتممت نعمتك عليه أو فقير أهديت غناك إليه و لتلك الدعوة عليك حق و عندك منزلة إلا صليت على محمد و آل محمد و قضيت

حوائج الدنيا و الآخرة و هذا رجب المرجب [المكرم] الذي أكرمنا به أول أشهر الحرم أكرمنا به من بين الأمم يا ذا الجود و الكرم فنسألك به و باسمك الأعظم الأعظم الذي خلقته فاستقر في ظلك فلا يخرج منك إلى غيرك أن تصلي على محمد و أهل بيته الطاهرين و تجعلنا من العاملين فيه بطاعتك و الآملين فيه بشفاعتك اللهم و اهدنا إلى سواء السبيل و اجعل مقيلنا عندك خير مقيل في ظل ظليل فإنك حسبنا و نعم الوكيل و السلام على عباده المصطفين و صلواته عليهم أجمعين اللهم بارك لنا في يومنا هذا الذي فضلته و بكرامتك جللته و بالمنزل العظيم الأعلى أنزلته صل على من فيه إلى عبادك أرسلته و بالمحل الكريم أحللته اللهم صل عليه صلاة دائمة تكون لك شكرا و لنا ذخرا و اجعل لنا من أمرنا يسرا و اختم لنا بالسعادة إلى منتهى آجالنا و قد قبلت اليسير من أعمالنا و بلغنا [بلغتنا] برحمتك أفضل آمالنا إنك على كل شيء قدير و صلى الله على محمد و آله و سلم»

❁ «اللهم إني أسألك بالنجل الأعظم في هذا اليوم من الشهر المعظم و المرسل المكرم أن تصلي على محمد و آل محمد و أن تغفر لنا ما أنت به منا أعلم يا من يعلم و لا يعلم اللهم و بارك لنا في يومنا هذا الذي بشرف الرسالة فضلته و بكرامتك أجللته [حللته] و بالمحل الشريف أحللته اللهم إنا نسألك بالمبعث الشريف و السيد اللطيف و العنصر العفيف أن تصلي على محمد و آل محمد [آله] و أن تجعل أعمالنا في هذا اليوم و في سائر الأيام مقبولة و ذنوبنا مغفورة و قلوبنا بحسن القبول مسرورة و أرزاقنا باليسر مدرورة اللهم إنك ترى و لا ترى و أنت بالمنظر الأعلى و أن إليك الرجعي و المنتهي و لك الممات و المحيا و أن لك الآخرة و الأولى اللهم إنا نعوذ بك أن نذل و نخزي و أن تأتي ما عنه تنهى اللهم إنا نسألك الخير برحمتك و نستعيذك من النار فأنقذنا منها بقدرتك و نسألك من الحور العين فارزقنا بعزتك و اجعل أوسع أرزاقنا عند كبر سننا و أحسن أعمالنا عند اقتراب آجالنا و أطل في طاعتك و ما يقرب إليك و يحظى عندك و يزلف لديك أعمارنا و أحسن في جميع أحوالنا و أمورنا معرفتنا و لا تكلنا إلى أحد من خلقك و تفضل علينا بجميع حوائجنا للدنيا و الآخرة و ابدأ بأبائنا و أمهاتنا و جميع إخواننا المؤمنين في جميع ما سألتك [سألتنا] لأنفسنا يا أرحم الراحمين اللهم إنا نسألك باسمك العظيم و ملكك القديم أن تصلي على محمد و آل محمد و أن تغفر لنا الذنب العظيم إنه لا يغفر الذنب العظيم إلا العظيم اللهم و هذا رجب المكرم الذي أكرمنا به أول أشهر الحرم أكرمنا به من بين الأمم فلك الحمد يا ذا الجود و الكرم اللهم إنا نسألك به و باسمك الأعظم الأعظم الأجل الأكرم الذي خلقته فاستقر في ملكك فلا يخرج منك إلى غيرك فأسألك أن تصلي على محمد و أهل بيته الطاهرين و أن تجعلنا من العاملين فيه بطاعتك و الآملين فيه برعايتك اللهم و اهدنا إلى سواء السبيل و اجعل مقيلنا عندك خير مقيل في ظل ظليل و ملك جزيل فإنك حسبنا و نعم الوكيل اللهم أقلبنا مفلحين منجحين غير مغضوب علينا و لا ضالين برحمتك يا أرحم الراحمين» ثم به سجده برو و بگو: «الحمد لله الذي هداني لمعرفته و خضني بولايته و وفقني لطاعته شكرا شكرا» تا صد مرتبه و حاجات را طلب کن.

اعمال شب و روز بیست و هشتم ماه رجب

۱. نماز

نماز این روز دوازده رکعت است و در هر رکعت یک مرتبه حمد و ده مرتبه سوره‌ی اعلی و سوره‌ی قدر خوانده شود و پس از سلام صد مرتبه صلوات بفرستد و صد مرتبه استغفار کند.

۲. روزه

اعمال شب و روز بیست و نهم ماه رجب

۱. نماز

نماز این روز دوازده رکعت است و در هر رکعت یک مرتبه حمد و ده مرتبه سوره‌ی اعلی و سوره‌ی قدر خوانده شود و پس از سلام صد مرتبه صلوات بفرستد و صد مرتبه استغفار کند.

۲. روزه

در روایتی از امام رضا علیه السلام نقل شده است که هر کس این روز را روزه بدارد، این روزه او کفاره‌ی گناهان صد سال است.

اعمال شب و روز سی‌ام ماه رجب

۱. نماز:

نماز منقول این شب ده رکعت است و در هر رکعت یک مرتبه حمد و ده مرتبه «قل هو الله أحد» بخواند.

۲. روزه:

در روایتی از امام رضا علیه السلام نقل شده است: کسی که روز سی‌ام رجب را روزه بدارد، خداوند متعال گناهان گذشته و آینده‌ی او را می‌آمرزد.

آخرین نمازهای ماه رجب

در روایتی آمده است: در آخر ماه ده رکعت نماز بگزار و در هر رکعت یک مرتبه حمد و سوره‌های توحید و کافرون را هر یک سه مرتبه بخوان و پس از سلام دست به دعا بردار و بگو:

«لا إله إلا الله وحده لا شریک له له الملك و له الحمد یحیی و یمیت و هو حی لا یموت بیده الخیر و هو علی کل شیء قدیر و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین [الطیبین] و لا حول و لا قوة إلا بالله العلی العظیم» سپس حاجات خود را طلب کن که به اجابت خواهد رسید.

